

کاروانسرای حوض سلطان

معرفی
کاروانسرای حوض سلطان مربوط به اواخر دوره صفوی و اوایل دوره قاجار است که ۱۷ اسفند ۱۳۸۱ با شماره ۷۶۹۵ به عنوان یکی از آثار ملی ایران به ثبت رسیده است.

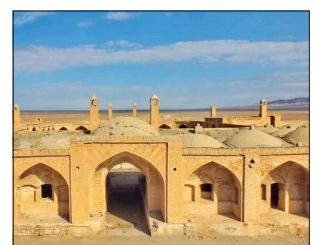
نشانی
بزرگراه تهران-قم، روستای چشمه شور

کاروانسرای قرینه

ساختمان کاروانسرای حوض سلطان دارای ۳ تالار ستون دار در سه گوشه بناست. در هر یک از این تالارها، سکویی بین ۴ ستون دیده می‌شود. تنها ورودی کاروانسرا به صورت پیش‌خوانی در برابر حیاط اصلی قرار می‌گیرد. در هر دو طرف این دروازه، اتاق‌هایی برای نگهبانان و دو قهوه‌خانه وجود دارد. در حیاط اصلی، ایوان‌هایی قرینه به چشم می‌آید و در کنار ایوان‌ها، راهروهایی که به اصطبل‌ها دسترسی دارد. پشت‌سر این ایوان‌ها هم تالاری است که هوای آن به وسیله چهار تنوره، مطبوع و خنک می‌ماند. در این مجموعه، آب‌انباری جا خوش کرده که روزگاری محل ذخیره آب مصرفی روزانه بود. اطراف حیاط نیز اتاق‌های آجری با آزاره‌هایی از سنگ سفید آهکی به چشم می‌خورد. حیاط مقابل کاروانسرا مکانی است که کاروانیان هنگام ورزش غبار و بادهای سوزان، با اقامت در آن محفوظ می‌مانند. اطراف کاروانسرا نیز طاق‌نمایی قرار دارد که اسب‌سواران از آن استفاده می‌کردند. در سمت جنوب هم چند اتاق ساخته شده که دیوارهای آنها به دیوار کاروانسرای قدیمی صفویه چسبیده است. در گوشه ضلع جنوب‌غربی پیشخان، حمامی با یک اتاق بزرگ و ۱۲ اتاق کوچک وجود دارد.

همسایه با دریاچه

تا شعاع چند کیلومتری کاروانسرای حوض سلطان هیچ‌گونه امکانات رفاهی، توریستی و فروشگاهی وجود ندارد و پوشش شبکه تلفن همراه ضعیف است. دریاچه حوض سلطان که در کنار کاروانسراست، ۲۴۰ کیلومتر مربع مساحت دارد که یکی از زیستگاه‌های مهم حیات‌وحش در استان قم به شمار می‌رود. هوبره‌ها، کبوترها، غازهای خاکستری، آنقوت‌ها، لک‌لک‌ها و انواع عقاب‌ها، خرگوش‌ها، روباه‌ها و آهوها از دیدنی‌ترین پرندگان این منطقه به حساب می‌آیند. با توجه به وضعیت اقلیمی و آب‌وهوایی ویژه کویر، بهترین زمان برای بازدید از این کاروانسرا تا اواسط پاییز است.

بازدید از کاروانسرای صفویه در تهران را از دست ندهید

همسفر با کاروان‌ها

✓ مهدیه تقوی‌راد
بیشترین کاروانسرای ایران در دوران صفویه و در مسیر تاریخی راه ابریشم ساخته شده‌اند. در استان تهران نیز هنوز می‌توان تعدادی از این کاروانسراها را مشاهده کرد. هر چند این کاروانسراها دیگر کاربرد گذشته را ندارند و تغییر کاربری داده‌اند اما دیدن آنها با معماری ویژه خالی از لطف نیست. برخی از این کاروانسراها در داخل شهر و برخی در حاشیه استان واقع شده‌اند که با چند دقیقه رانندگی می‌توانید از این جاذبه‌ها دیدن کنید.

کنارگردی

معرفی
این کاروانسرا در قرن هفدهم میلادی، در مسیر راه ابریشم در دوران حکومت صفویان ساخته شده و سال ۱۳۵۵ در فهرست آثار ملی ایران به ثبت رسیده است.

ایستگاه اتوبوس
حسن‌آباد

ایستگاه مترو
پرنده

نشانی
شهری، فشافویه، بلوار امام خمینی (ره)

محل استراحت کاروان

کاروانسرای کنارگرد به شکل یک مربع بزرگ بنا شده که ۲ در ضلع‌های شمال و جنوب آن وجود دارد. داخل کاروانسرا نیز یک حیاط بزرگ دیده می‌شود که در سال‌های اخیر با ۴ باغچه تزئین شده است. روزگاری حیاط کاروانسرا محلی برای نگهداری اسب‌ها و بارهای تجاری بوده و ۴ ایوان اطراف حیاط برای استراحت مسافران ساخته شده است. در داخل کاروانسرا نیز قهوه‌خانه‌ای بوده که در آن با چای قندپهلو یا سرو شام و ناهار از کاروانیان پذیرایی می‌کردند. اکنون از این کاروانسرا به عنوان یک اثر تاریخی و جاذبه گردشگری استفاده می‌شود.

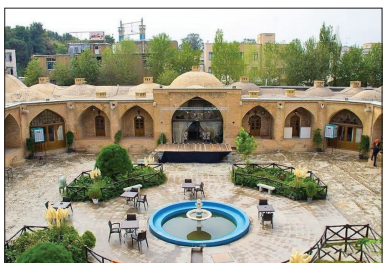
کاروانسرای شاه عباسی کرج

معرفی
تنها کاروانسرای درون شهری ایران است که بنایی سنگی - آجری دارد و در دوره صفویه در ۳۰۰ متر مربع مساحت ساخته شده است. در مسیر راه ابریشم و در راه اصلی ری، طالقان و مازندران ساخته شده و سال ۱۳۵۶ به ثبت ملی رسید.

ایستگاه اتوبوس
اصباح

ایستگاه مترو
کرج

نشانی
کرج، بلوار چمران، بلوار قدس

اولین مدرسه کشاورزی ایران

در دوران قاجار این کاروانسرای ۲۵۰۰ متری به یک قلعه نظامی و در دوران پهلوی به مدرسه تبدیل شد. بعدها با تأسیس نخستین مدرسه کشاورزی ایران در این کاروانسرا فعالیت داشت و سال‌ها بعد هم تا قبل از بازسازی به عنوان انبار غلات مورد استفاده قرار می‌گرفت. ۲ شاه‌نشین، ۲۲ حجره برای استراحت مسافران در حیاط مرکزی و

۵ بارانداز هم برای نگهداری کالا در این کاروانسرا ساخته شده است. تماشای معماری ویژه دوران صفوی در این کاروانسرا خالی از لطف نیست.

کاروانسرای شاه عباسی

معرفی
کاروانسرای شاه‌عباسی ری مربوط به دوره صفویان است و هزار متر مربع مساحت دارد. این کاروانسرا جزو موقوفات آستان حضرت عبدالعظیم (ع) است.

ایستگاه اتوبوس
میدان شهری

ایستگاه مترو
شهری

نشانی
شهری، خیابان حرم، روبه‌روی مسجد خاتم‌النبین

استراحتگاه زائران حرم حسنی‌ع

کاروانسرای شاه‌عباسی شهرری در گذشته مکانی برای استراحت بازرگانان و اقامت زائران حرم عبدالعظیم حسنی (ع) بوده است. آن زمان این کاروانسرا ۱۴ ایوان داشت و ایوان‌ها در ۴ وجه اصلی کاروانسرا قرار گرفته بود. حالا کاروانسرا دارای شاه‌نشین، اصطبل، آب‌انبار و رواق‌هایی در چهار گوشه حیاط به عنوان مکان چله‌نشین است. این بنای تاریخی چندین اتاقک و یک حیاط دارد و این روزها از محوطه تاریخی این کاروانسرا به عنوان بازار روز استفاده می‌شود.

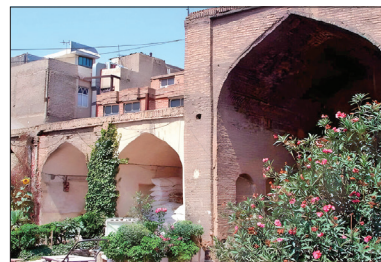
کاروانسرای دوقلو

معرفی
کاروانسرای دوقلو در دوره شاه‌عباس صفوی در ۲ طبقه ساخته شده و جزو بناهای تاریخی شهرری محسوب می‌شود که در فهرست آثار ملی کشورمان به ثبت رسیده است.

ایستگاه اتوبوس
میدان شهری

ایستگاه مترو
شهری

نشانی
شهری، دو طرف بازار قدیمی

دوقلوی تاریخی ری

هنگام بازدید از بازار قدیمی شهرری به کاروانسرای دوقلو خواهید رسید؛ کاروانسرای که از ۲ قسمت تشکیل شده که مساحت آنها با یکدیگر برابر است. به همین دلیل نام آن را کاروانسرای دوقلو گذاشته‌اند. این کاروانسرا ۲ طبقه ساخته شده و یک حیاط مربع شکل دارد. کاروانسرای دوقلو در نزدیکی مکان‌های تاریخی مانند آرامگاه ابن بابویه، برج طغرل، کاروانسرای شاه‌عباسی و... قرار دارد. قرار گرفتن این آثار تاریخی در بافت شهری باعث شده که دسترسی به آن با وسایل حمل‌ونقل عمومی برای بازدیدکنندگان آسان باشد.

• نشانی: تبریز، ۵ کیلومتری مرکز شهر، جنوب محله کرگج

معرفی: این اثر تاریخی ۱۲ اردیبهشت ۱۳۷۷ با شماره ثبت ۲۰۱۰ به عنوان یکی از آثار ملی ایران به ثبت رسیده است. هم دوران صفویه و هم دوران قاجار به اوج شکوه این برج بود. در آن زمان، این برج محلی بود که در آن، انعام و خلعت پادشاهی به حاکمان آذربایجان اهدا می‌شد. برج خلعت پوشان تبریز به یک منشور بلند شباهت دارد. جالب است بدانید که طبقه سوم این برج بدون سقف است. این طبقه دقیقاً همان جایی است که آیین اهدای خلعت در آن انجام می‌شده است. دو طبقه دیگر نیز دارای سقف‌های گنبدی شکل هستند.

برج خلعت پوشان تبریز

